

פרשת ויגש

ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלוהים לפניכם (מה, ה)

כל מה דעביד רחמנא לטב עביד

כשהוצעה למשה ההצעה הזו בפעם הראשונה, הוא דחה אותה על הסף. משה היה איש עסקים גדול שהורגל לנסוע ברחבי העולם כולו לרגל עסקיו המסועפים, כך שנסיעה למדינה חדשה לא ממש הרתיעה אותו. מה שהפריע לו בהצעה הנוכחית היה היעד והמדינה.

ברחבי העולם כולו ביקר משה לא פעם במסעותיו העסקיים, אפילו במזרח הרחוק כבר היה, כך שלא אורכו של המסע ולא הריחוק עמדו כחוצץ בינו לבין יעדו המבוקש. המדד היחידי שקבע עבורו היה, האם יש שם, באותה נקודה על פני המפה, אפשרות להצליח ולמצוא מקורות חדשים כדי להרחיב את עסקיו המסועפים או לא.

באם התשובה היתה חיובית, היה אורז את חפציו המועטים ויוצא לדרך הארוכה, לא שוכח לקחת את ערכת האוכל ההכרחית לאותם מקומות שלא ניתן להשיג בהם אוכל כשר. כששהה בארצות הללו, היה ניזון מקופסאות שימורים, מצות ומים מינרלים בלבד. יהודי מקפיד על קלה כחמורה הוא משה שלנו, וגם בכל מסעותיו הללו המשיך והקפיד כמו מצוי הוא עכשיו בביתו.

אם כך, תתמהו ותשאלו מה הפריע לו הפעם? מה היה הדבר שהרתיע מלארוז שוב את "ערכת הנסיעה" שלו ולצאת לדרך, כשהוא מקווה להצליח גם הפעם? ובכן, כמו שאמרנו, היה זה שמה של המדינה שאליה הוצע לו לנסוע, שגרם לו רתיעה ראשונית. ואל נתמה על רתיעתו הזו, כי המדינה עליה המליצו לו חבריו אנשי העסקים האחרים, היתה לא אחרת מאשר מרוקו. ארץ ערבית מוסלמית לחלוטין. יהודי כמוהו, שכל חיצוניותו מורה עליו שהוא כזה, כשעליו ללכת ולהסתובב בין מיליוני הערבים הגודשים את הארץ ההיא. ובכן, הוא מוותר על התענוג המפוקפק הזה. אך חבריו לא הרפו ממנו. שוב ושוב דחקו בו והסבירו לו במתק שפתיים עד כמה הנסיעה הזו כדאית עבורו, ועד כמה הוא מפסיד בשעה שהסיבה היחידה שלו היא הפחד מפני סביבה ערבית. הימים היו ימי "הסכם אוסלו" הזכורים לכולנו. באוויר ריחפה אז אשלית השלום, כביכול. מרוקו פתחה את שעריה בפני יהודי ארץ ישראל, שאכן הגיעו אליה באלפיהם ויצאו חזרה לביתם ללא כל נזק או חבלה.

ויהודי שכמוהו, המצויד בדרכון אמריקאי כשר ואמיתי, בוודאי יכול להיכנס אל המדינה ההיא ובכבוד, אך עדיין נרתע הוא, קול חרישי בלבו פנימה אמר לו לוותר ולהניח לדבר. "יש מספיק מקומות אחרים ברחבי העולם, אינני חייב להגיע לכל מקום", אמר לכל דורשי טובתו, אך משהו בעקשנות הזו כבר נסדק.

לאותו סדק זעיר הצליחו לבסוף ידידיו הסוחרים להשתחל וגם להרחיב אותו לחלוטין. משה השתכנע לבסוף שאכן מפסיד הוא את הזדמנות חייו בכך שהוא מוותר על הנסיעה למרוקו הערבית. "השוק שם זול מאוד", "המחירים שם מצוינים", "אין שם בכלל אנטישמיות" - כל המשפטים הללו, שהסתחררו שוב ושוב סביבו, השפיעו ופעלו את פעולתם, ומשה קנה כרטיס לעצמו במחלקת עסקים כשכיוונו הוא אחד - מרוקו.

כשהגיע יום הטיסה, ארז את ערכת השהיה שלו בחו"ל, צרף אליה את הטלית והתפילין שלו, ובנוסף לבגדים ליום יומיים בלבד, יצא לדרך כשהוא מתכוון לשהות במקום את השהיה הקצרה ביותר שאפשר.

פרשת ויגש

מסתבר שכל מה שחושבי טובתו סיפרו לו, היה אכן נכון. מרוקו האירה לו פנים מהרגע הראשון. כבר הפקיד המשופם בשדה התעופה הגדול חייך אליו וקיבל את פניו בצורה מושלמת. גם נהגי המוניות המקומיים היו חביבים ושמחו לראות יהודי אמיתי ביניהם. "אני זוכר", ספר לו אחד מהם באנגלית רהוטה, "שהיו לנו פה הרבה שכנים יהודיים, אנשים נחמדים הם היו, שקטים וחכמים, חבל שהם הלכו לפלשתין הרחוקה ולא נשאר איתנו פה". כך משעה לשעה הלכו חששותיו הכמוסים ודעכו.

בשיחת הטלפון הראשונה שעשה מהמלון המפואר בו השתכן, לאשתו הדאגה בברוקלין הרחוקה, סיפר שכל דאגתו היתה לשווא. "האנשים פה נחמדים ומאירי פנים עד מאד", אמר לה "אין שום סיבה לפחד, בדיוק כמו שכולם אמרו לי."

גם כשנסע לכל פגישותיו העסקיות, חש הוא את אותה תחושה בדיוק. אנשי העסקים המקומיים היו חביבים, והעסקאות שהם הציעו לו היו יותר משתלמות ממה שחשב שיהיו. מחירים טובים והוגנים, תנאי תשלום נוחים, ובעיקר סחורה משובחת וטובה. לא חסרו דורשי עבודה ברחוב המרוקאי, כך שבעלי המפעלים יכלו להרשות לעצמם לשלם שכר עבודה נמוך מאוד, למחירים בעולם המערבי. זו היתה הסיבה למחירים הנמוכים של הסחורה, אך זה לא פגע בכלל בטיב שלה.

ממפעל למפעל האירה לו ההצלחה את פניה, עוד ועוד עסקאות חתם, וגם היכן שלא הצליח להגיע לידי חתימה של ממש, עדיין הרגיש שיש מקום לחזור ולנסות שוב. המקומיים היו להוטים להגיע להסכם עם איש עסקים אמריקאי שכמוהו, ועשו ככל יכולתם כדי לרצות אותו, והוא הודה בסתר ליבו לכל דורשי טובתו, שיעצו לו שוב ושוב לנסוע ולא להירתע רק בשל התדמית שיש לו בלבו על הערבים ואורחות חייהם.

משהגיע משה לשדה התעופה לחזור לביתו שבניו יורק, הוא הרגיש שמשהו בתדמיתו על הערבים שלו נסדק. כולם כאן היו כל כך חביבים ומסבירי פנים לאורך כל המסע שלו, אף שזיהו אותו בוודאות כיהודי. "אם כך אולי" & "הערבים הם לא כל כך גרועים, כמו שחשבתי תמיד", "אולי ההלכה של עשיו שונא ליעקב לא נאמרה כלפי בני ישמעאל", החליט לעצמו, עדיין לא בוודאות גמורה. "אמנם יש ביניהם שונאי ישראל גדולים, אבל רובם די בסדר". לא ידע שבקרוב ממש תתהפך מחשבה החדשה הזו שבלבו לגמרי, כרגע הוא עוד היה תמים ושבוי בתחושה הראשונית.

הרמקול בשדה תעופה התעורר לחיים, והכריז תחילה בערבית ואחר כך באנגלית רצוצה שנוסעי הטיסה לניו יורק מתבקשים לגשת לשער העלייה למטוס. משה אסף את חפציו וניגש לשער, רק כדי לגלות שכל הסובבים אותו, היו ערבים. בטיסה בהלוך היו הרבה תיירים אמריקאים בין הנוסעים, כעת היו אך ורק ערבים.

הם לא אמרו לו מילה, אך הוא הרגיש לא נעים להיות מוקף כולו בערבים בלבד. אמנם, רק לפני רגע החליט שהם לא כל כך גרועים כמו שחשש שיהיו, אך להיות יחידי בינותם, ובכן, זה לא היה נעים במיוחד.

עלה למטוס והתיישב במקום השמור לו במחלקת העסקים המכובדת, כשהוא רוצה לראות כבר את עצמו בבית ובין בני משפחתו. עוד ועוד נוסעים עלו למטוס, גודשים אותו יותר ויותר, עד שהמטוס היה מלא לחלוטין בנוסעים ערבים, המתכננים לנסוע לביקור בניו יורק הרחוקה. כמו כולם חיכה שהדלת של המטוס תיסגר, והטייס יתחיל את נסיעתו על המסלול, אך מנסיבות נעלמות מהם המטוס עדיין התעכב. לבסוף נפתרה להם הסיבה להמתנה. שיך ערבי נכבד ונשוא פנים, עלה בכבודות במדרגות העולות למטוס,

פרשת ויגש

מתנשם ומתנשף מטרחת הדרך ומהמהירות שבה הריצו אותו אנשי צוות המטוס, שחיקה על כל נוסעיו. נכנס פנימה כשהוא מנופף בכרטיסו, אך מה לעשות, והמטוס מלא כבר לחלוטין, ולא נותר בו גם לא מקום אחד ריק. השיך לא ויתר על רעיון הנסיעה, סקר את המטוס מקצה לקצה, נוכח לדעת שאכן אין אף מקום אחד ריק, ואז עשה מעשה. אסף את שולי גלימתו המתנופפת וחזר חזרה אל מחלקת העסקים, שם נעמד אל מול משה ואמר לו בלא להתבלבל: "קום א יאהוד ותן לי לשבת". משה היה המום. למה שיקום? הרי זהו מקומו, הוא שילם עליו בכסף מלא, ואין שום סיבה שיוותר עליו. חוץ מזה, קצה עליו כבר השתייה בארץ ניכר, חבילת המזון שלו הצטמקה לגמרי, ולמה שיפנה את מקומו לשיך עלום שם, שהחליט להתיישב דווקא במקומו?

אך השיך לא נבהל מסירובו של משה. נעמד מולו בעקשנות, וחזר על דבריו שוב ושוב כשקולו גובר והולך מפעם לפעם. "אמרתי לך תקום כבר!" נוסעי המטוס בתחילה היו אדישים למתרחש. יקום משה או לא, אין זה מעניינם כלל. אך כשחילופי הדברים התחילו להתלהט, והטונים של השיך גבהו והלכו, החלו הנוסעים לחוש שייכים לאירוע גם הם. הנה עומד שיך ערבי נכבד ומולו יהודי, ולצד מי הם יעמדו? עוד ועוד נוסעים התחילו להתערב, תחילה בלשון של "מה אכפת לך, תיסע במטוס הבא", או "לא כדאי לריב יותר וזהו", אף אחד מהם לא חשב שמשה, שהוא בעל המקום החוקי, צריך להישאר על מקומו, היה ברור להם שהוא צריך לקום. צוות המטוס לא התערב בנעשה, הם נתנו לנוסעים לסגור את האירוע ביניהם.

מרגע לרגע הלכו הקולות וגברו, כשהם תובעים ממשה לקום, וכשראו שהוא מתעקש, החלו לאיים ממש. עד שאחד מהם סינן מבין שיניו: "אם לא תקום ותרד עכשיו ממש מהמטוס, פה יהיה סופך". אז נשברה נחישותו. הוא קם בבושט פנים וירד מהמטוס, כשהצוות מבטיח לו מקום במטוס שיטוס למחרת לניו יורק.

מושפל וכועס נסע משה למלון חזרה. "חשבתי שהערבים נחמדים", הרהר לעצמו במרירות. "באמת לא הייתי צריך להגיע לכאן, כולם שונאי יהודים, וכל החיוכים רק מסתירים את השנאה הזו".

הגיע למלון, קיבל חזרה את החדר שעזב אך לפני שעות ספורות, והתקשר לאשתו כדי להודיע לה על האיחור בהגעתו הביתה. אשתו שמעה את החדשות בצער. היא רצתה כבר לראות את בעלה בבית, הרחק מאותה מדינה ערבית, והנה דחייה מרגיזה שכזו. משה הרגיע אותה באומרו: "כל עכבה לטובה", כנראה שכן היה צריך להיות וזה רק לטובתנו. בחינת "ניבא ולא ידע מה ניבא".

כמה שעות לאחר שהמטוס ממנו גורש משה בבושט פנים המריא אל דרכו הארוכה, כשהוא מלא וגדוש בנוסעים, קרתה לו תקלה קשה, והוא התרסק בבת אחת וצלל, כשהוא אפוף בלהבות אש, אל מימי האוקיינוס האטלנטי הקפואים, לא מותיר אחריו אף לא ניצול יחיד בחיים.

התברר למשה שהשיך החצוף היה לא פחות מאשר שליח טוב משמיים, מחופש היטב בכסותו הדוקרנית, בכדי להציל את משה, היהודי היחידי בטיסה הזו, ממוות קשה ובטוח.

משה חזר לניו יורק בריא ושלם, כשהוא עדיין המום מהצלחתו המופלאה והלא שגרתית. לרגל אותה הצלה חשובה, ערך בבית הכנסת שלו סעודת הודיה גדולה וחגיגית, להודות להקב"ה על הנס המיוחד שנעשה לו.

מקור: ניצוצות

פרשת ויגש